

***„Válsághelyzetek hatása a
pénzügyi és a rendvédelmi
szektorra”***

Tanulmánykötet

2022

*„Válsághelyzetek hatása a pénzügyi és a
rendvédelmi szektorra”*

Tanulmánykötet

Dr. Szendi Antal 60. születésnapjára

Kézirat lezárva: 2022.

Kiadja:
a Magyar Rendészettudományi Társaság
Vám- és Pénzügyőri Tagozata

Szerkesztette:
Szabó Andrea
Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes

Felelős kiadó:
Szabó Andrea

ISBN: 978-615-6456-05-2

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

Tartalomjegyzék

Szerzők	8
Lektorok	10
Előszó és köszöntő!	12
Baráti köszöntések	14
Tanulmányok	24
Balázs Zsolt - Csaba Zágon - Nagy Klaudia: Válságkezelés az adó- és pénzügyi nyomozásban – a Covid19 világjárványra adott válaszok.....	26
Bogotyán Róbert Lajos: A felderítő tevékenység kiemelt szerepe a büntetés-végrehajtási intézetekben a Covid19 humánjárvány idején	40
Borzán Anita - Szekeres Bernadett: Gazdaságvédelem: számviteli értékelés szerepe a világjárvány hatásainak kezelésében.....	50
Czene-Polgár Viktória: Az óra körbe jár, de a forint marad – pénzügyi válságok és megoldási kísérletek 1892-től 1947-ig	62
Czenczer Orsolya: A koronavírus okozta válsághelyzet hatása a büntetés-végrehajtásra – rövid kitekintés	74
Erdős Ákos: Egyes „jövedéki drogok” iránti kereslet alakulása Magyarországon a Covid19 járvány első időszakában	82
Halasi Nóra: Az élelmiszerfogyasztás tendenciái az Észak-alföldi régióban.....	94
Lippai Zsolt - Csatári Károly: A budapesti Gozsdu-udvar rendezvényei biztosításának magán és közbiztonsági aspektusai	108
Magasvári Adrienn: A pénzügyőri szolgálat utánpótlásának kihívásai	124
Nagy Zoltán András: A lezárások kriminogén veszélyei.....	138
Pajor Andrea: Válság-adó-válságadó	150
Potoczki Zoltán: Válságadók az orosz-ukrán konfliktus tükrében.....	160
Suba László: Egy kommunikációs csatorna reneszánsza: Az újra „feltalált” telefon	170
Szabó Andrea: Rendvédelmi szervből központi hivatal – elemzés a jogszabályok tükrében	176
Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes: A járványok elleni védekezésben használt leggyakoribb védőeszközök tarifális besorolása, különös tekintettel a Covid19-re	186

Szerzők

- Balázs Zsolt, dr., mesteroktató,
pénzügyőr ezredes,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Vám- és Pénzügyőri Tanszék,
balazs.zsolt@uni-nke.hu
- Bogotyán Róbert, dr., mb. tanszékvezető,
bv. ezredes,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Büntetés-végrehajtási Tanszék,
bogotyán.robert@uni-nke.hu
- Borzán Anita, Dr., PhD, egyetemi docens,
Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Számviteli Kar,
Számviteli Tanszék,
borzán.anita@uni-bge.hu
- Czenczer Orsolya, Dr., PhD, egyetemi docens, tudományos főmunkatárs,
bv. alezredes,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem, Rendészettudományi Kar,
Büntetés-végrehajtási Tanszék,
czenczer.orsolya@uni-nke.hu
- Czene-Polgar Viktória, Dr., PhD., tanársegéd,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Vám- és Pénzügyőri Tanszék
czene-polgar.viktoria@uni-nke.hu
- Csaba Zágón, Dr., PhD., adjunktus,
pénzügyőr alezredes,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Vám- és Pénzügyőri Tanszék
csaba.zagon@uni-nke.hu
- Csatári Károly, kapitányságvezető-helyettes,
rendőr alezredes,
Budapesti Rendőr-főkapitányság, VII. kerületi Rendőrkapitányság,
CsatariKa@budapest.police.hu
- Erdős Ákos, tanársegéd,
pénzügyőr őrnagy
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Vám- és Pénzügyőri Tanszék
erdos.akos@uni-nke.hu
- Halasi Nóra, kockázatkezelési referens,
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Hajdú-Bihar Megyei Adó- és Vámigazgatósága,
Kockázatkezelési Osztály,
halasi.nora@nav.gov.hu
- Lippai Zsolt, mesteroktató
rendőr alezredes,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék,
doktori hallgató, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola,
lippai.zsolt@uni-nke.hu

- ▶ Magasvári Adrienn, tanársegéd,
 pénzügyőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék
magasvari.adrienn@uni-nke.hu
- ▶ Nagy Klaudia,
 pénzügyőr főhadnagy,
 NAV Bűnügyi Főigazgatóság
- ▶ Nagy Zoltán András, Dr., PhD., egyetemi docens,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Gazdaságvédelmi-, Kiberbűnözés Elleni Tanszék.
nagy.zoltan.andras@uni-nke.hu
- ▶ Pajor Andrea, dr., mesteroktató,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék
pajor.andrea@uni-nke.hu
- ▶ Potoczki Zoltán dr., mesteroktató
 pénzügyőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék
potoczki.zoltan@uni-nke.hu
- ▶ Suba László, dr., tanársegéd,
 pénzügyőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék
suba.laszlo@nav.gov.hu
- ▶ Szabó Andrea, Dr., PhD, tanszékvezető egyetemi docens,
 pénzügyőr ezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék
szabo.andrea@uni-nke.hu
- ▶ Szekeres Bernadett, Dr., PhD, egyetemi adjunktus,
 Eötvös Loránd Tudományegyetem,
 Gazdálkodástudományi Intézet,
szekeres.bernadett@gtk.elte.hu
- ▶ Zsámbokiné dr. Ficskovszky Ágnes, mesteroktató,
 pénzügyőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék
zsambokine.ficskovszky.agnes@uni-nke.hu

Lektorok

- Magasvári Adrienn, tanársegéd,
pénzügyőr alezredes,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Vám- és Pénzügyőri Tanszék
magasvari.adrienn@uni-nke.hu
- Molnár Katalin, Dr., PhD., egyetemi docens,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Magatartástudományi Tanszék,
molnar.katalin@uni-nke.hu
- Nábrádi András, Dr., PhD., egyetemi tanár,
Debreceni Egyetem, Gazdaságtudományi Kar
nabradi.andras@econ.unideb.hu
- Németh Zsolt, Dr., PhD, egyetemi docens,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Kriminológiai Tanszék,
kriminologus@gmail.com
- Pallo József, Dr., PhD, habilitált egyetemi docens,
bv. ezredes, főtanácsos,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Tudományos dékánhelyettes,
pallo.jozsef@uni-nke.hu
- Szabó Andrea, Dr., PhD., tanszékvezető egyetemi docens,
pénzügyőr ezredes,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Vám- és Pénzügyőri Tanszék
szabo.andrea@uni-nke.hu
- Szendrei Ferenc, Dr., Ph.D., tanszékvezető egyetemi docens,
rendőr ezredes, rendőrségi főtanácsos,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
Bűnügyi, Gazdaságvédelmi és Kiberbűnözés Elleni Tanszék
szendrei.ferenc@uni-nke.hu
- Szlifka Gábor, Dr., PhD.,ellenőrzési igazgatóhelyettes
NAV Pest megyei Adó- és Vámigazgatóság
szlifka.gabor@nav.gov.hu
- Vágó Zoltán dr., főosztályvezető
bv. ezredes,
BVOP Felderítési Főosztály
- Vörös Géza, Dr. PhD., történész, levéltáros, főosztályvezető
Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára
voros.geza@abtl.hu
- Zsitnyánszky Lilla, okl. vámszakértő

Balázs Zsolt* - Csaba Zágon* - Nagy Klaudia*: Válságkezelés az adó- és pénzügyi nyomozásban – a Covid19 világjárványra adott válaszok

Absztrakt

A bűnüldözés Magyarországon is kapacitáshiánnyal küzd, csakúgy, mint sok más országban. Ez a megállapítás az adó- és pénzügyi nyomozásra is igaz. A szakterület igyekszik gyorsan és hatékonyan alkalmazkodni a különböző társadalmi és gazdasági változások által támasztott új kihívásokhoz a rendelkezésre álló erőforrások felhasználásával. A 2020-as évtől kezdődő Covid19 világjárvány rendkívüli kihívást jelentett a bűnüldözésben is és alapjaiban változtatta meg a korábban paradigmaként elfogadott válságkezelési elgondolásokat.

Az egészségügyi kormányzat szabta keretek között a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV), a szervezetten belül pedig a Bűnügyi Főigazgatóság gyors járványügyi intézkedésekkel próbálta felvenni a küzdelmet és igyekezett megőrizni szervezet működőképességét.

A tanulmány célja ezt a folyamatot bemutatni a történeti előzmények ismertetésétől kezdve. Az ismertetés során a szerzők vizsgálják, hogy milyen állapotban érte a nyomozó szolgálatot a válság és melyek voltak a sikeres és kevésbé sikeres megoldások.

A kérdésekre a szerzők a NAV Bűnügyi Főigazgatóság egészségügyi veszélyhelyzet kezelésére kialakult gyakorlata, annak tapasztalatai, valamint az adó- és pénzügyi nyomozások eredményességét jellemző főbb indikátorait tartalmazó szakterületi jelentések elemzésével válaszolnak.

Kulcsszavak: Covid19, válságkezelés, NAV Bűnügyi Főigazgatóság

Abstract

Like in many other countries, law enforcement in Hungary is struggling with a lack of capacity. This statement is also true for tax and financial investigations where the organisation has been trying to adapt quickly and effectively to the new challenges posed by various social and economic changes using the resources available. The Covid19 pandemic started in 2020, has also posed an extraordinary challenge to law enforcement and fundamentally changed the crisis management paradigm. Within the framework set by the Health Government, the National Tax and Customs Administration (NTCA), and within the organisation, the Directorate General for Criminal Investigation has been trying to fight back with rapid epidemiological measures and to keep their organisation operational.

This study aims to describe this process, starting with a historical background. The authors examine their state when the crisis hit the Investigative Service and the successful and less successful solutions they were forced to apply.

* dr. Balázs Zsolt, pénzügyőr ezredes, mesteroktató, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Vám- és Pénzügyőri Tanszék, (2010. és 2022 között a NAV Észak-magyarországi Bűnügyi Igazgatóságának vezetője) <https://orcid.org/0000-0001-7943-5733> balazs.zsolt@uni-nke.hu

* Dr. Csaba Zágon, PhD, pénzügyőr alezredes, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Vám- és Pénzügyőri Tanszék, <https://orcid.org/0000-0001-6615-8466>, csaba.zagon@uni-nke.hu

* Nagy Klaudia pénzügyőr főhadnagy, NAV Bűnügyi Főigazgatóság. <https://orcid.org/0000-0003-1542-4116>

The authors answer these questions by analysing the practice of the Directorate General for Criminal Investigation of the NTCA, its experience in dealing with health emergencies and the analysis of specialised reports containing the key performance indicators of the effectiveness of tax and financial investigations.

Keywords: Covid19, crisis management, Directorate General for Criminal Affairs, NTCA

Bevezetés

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (régi Be.) 2006. szeptember 15-től életbe lépett módosítása bővítette a Vám- és Pénzügyőrség (VP) bűnügyi szolgálatának nyomozó hatósági jogkörét. A vámnyomozó hatóság a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) pénzügyi nyomozó szolgálatának jogelődje, amely ekkor kapta meg korábban az APEH-nél, majd később a rendőrségnél működő adónyomozó szervezet feladatait és részben erőforrásait is. A hasonló feladatokat ellátó két speciális nyomozó hatóság összevonása sok tekintetben előnyös helyzetet teremtett, de előre nem látott kihívások elé is állította az szervezet vezetőit. Ez egyik ilyen terület az extrém ügyteher kialakulása volt, ami adónyomozók által „hozott” és a már meglévő nyomozások feladatainak összeadódásából fakadtak, miközben a nyomozó szolgálat humán erőforrás hiánnyal küzdött. Az erőforrás hiány a szervezeti összevonáskor azért alakult ki, mert egyrészt az előzetesen felmért ügyek mennyiségéhez képest lényegesen több ügy került át az új szervezethez, másrészt pedig azért, mert az adónyomozóknak csak egy része vállalta az áthelyezését a rendőrségtől. (Bakai et al., 2021)

A szervezettől független, külső (konceptcionális szakpolitikai irányvonal-váltások, gazdasági traumák, természeti katasztrófahelyzetek stb.), de időnként a szervezeti jellegű, belső döntések is állították kihívások elé az országosan is viszonylag kis létszámú (2006-2022 közötti időszakban 800 és 1200 fő között folyamatosan változó) bűnügyi szakterületet. Ebből fakadón jelentős tapasztalat keletkezett a kihívások, különböző eredetű válsághelyzetek kezelésében, a lehetséges megoldási alternatívák rövid időn belüli kidolgozásában és hatékony megvalósításában.

A rendészet minden területén, de általában a bűnüldöző hatóságokra is igaz az az evidencia, hogy a szervezetek céljainak elérését, a küldetésének teljesítését egy konkrét időpontban csak a véges mennyiségű és minőségű erőforrások alkalmazásával tudják elérni. Erőforrások alatt többféle tényezőt értünk, amelybe beletartoznak azok az elemek, amelyeket a szervezet, a szervezet rendelkezésére álló eszközök és azok alkalmazási módszerei segítségével írhatunk le. Minden olyan tényezőt pedig, ami a célok maradéktalan megvalósítását a jövőben akadályozhatja, a szervezetek kockázatnak tekintenek függetlenül attól, hogy azok belső, vagy külső tényezőknek köszönhetők. Ha a bűnüldöző hatóság saját erőforrásai csökkennének – esetünkben például a koronavírus járvány miatt az állomány tömeges megbetegedése hatására, azt belső kockázatnak értelmezhetnénk. Külső kockázatnak pedig például a járványnak a bűnözésre gyakorolt olyan hatásait tekinthetjük, amely egyes bűnügyi területeken az esetszámok, vagy a költségvetést érő károk növekedéséhez, vagy másként fogalmazva a társadalom fenyegetettségének növekedéséhez vezet. Ha a járvány bizonyos területen a fenyegetés csökkenését idézné elő, akkor azt nem kockázatnak, hanem lehetőségnek értékelhetnénk. A kockázatkezelési eljárások célja tehát az erőforrások szervezeti szinten történő elosztása oly módon, hogy a célok elérésére az erőforrásokat hatékonyan használjuk fel a bűnözés fenyegetésének csökkentése, ideális esetben a megszüntetése érdekében. Ez valójában a szervezet küldetése. A kockázatkezelő tevékenységet pedig úgy kell végezni, hogy lehetőleg az összes ismert kockázat hatását együttesen, de nem azonos mértékben csökkentsük. Röviden ez azt jelenti, hogy a célok elérését leginkább fenyegető kockázatokra az erőforrások elosztásakor több, míg a kisebb fenyegetések kezelésére kevesebb jusson. (Csaba, 2021)

A világméretű koronavírus járvány (Covid19) 2020 tavaszán Magyarországot is elérte majd addig nem tapasztalt kihívások elé állította a társadalmat. A teljes közigazgatási spektrum, ezen belül a bünyügyi igazgatás részterületei is – egyik napról a másikra – azzal szembesültek, hogy az emberi élet védelmének mindent felülíró elsődlegessége alaptevékenységük ellátását sodorta veszélybe. Magyarország Kormánya veszélyhelyzetet hirdetett ki (40/2020. (III.11.) Korm. rendelet veszélyhelyzet kihirdetéséről), majd egymás után jelentek meg a veszélyhelyzet során foganatosítandó intézkedésekről szóló rendelkezések, amelyek a szervek hatásköri sajátosságaihoz igazodva tartalmazták a védekezéshez kapcsolódó részletszabályokat. Így például a zárlati kötelezettségekről, bírósági ítélezési szünetről is születtek intézkedések (41/2020. (III.11.) Korm. rendelet; 45/2020. (III.14.) Korm. rendelet), amelyek a nyomozó szolgálat feladatait, illetve munkavégzését is befolyásolták.

A NAV vonatkozásában első alkalommal a 2020. március 18-án kiadott, a szervezetet vezető államtitkári intézkedés (5023/2020/VEZ körlevél) tartalmazta a specifikus védekezési részletszabályokat, mely a foglalkoztatottak egészségügyi védelme, a NAV folyamatos működésének biztosítása, a koronavírus járvány megelőzésének, terjedésének megakadályozása érdekében született.

2020 márciusa és 2022 júniusa között a koronavírus járvány egyes hullámainak jelentkezésével és enyhülésével párhuzamosan alakultak – szigorodtak vagy lazultak – a vészhelyzeti előírások és az ezeknek megfelelő munkaügyi, szolgálatsszervezési gyakorlat. E kényszerű gyakorlatok az idő múlásával egyfajta „védekezési és vészhelyzeti működési rutin” megszerzésével nemcsak elviselhetővé, megvalósíthatóvá tették az alpműködés fenntartását a bünyügyi igazgatásban, hanem bizonyos szempontból újdonságot, többletet is hoztak. Ugyanakkor a bünyözők – különösen a szervezett bünyözői körök – komoly lehetőséget láttak a pandémia társadalomra gyakorolt hatásaiban. A bünyűgyekben, így a pénzügyi, gazdasági bünyűcselekmények trendjei terén is változások következtek be. (Nyeste, 2022)

Mielőtt azonban az adó- és pénzügyi nyomozásokra nehezedő vilá járványi hatásokat és az azokra adott meglepően eredményesnek tűnő válaszokat vizsgálnánk, előljáróban szükségesnek tartjuk bemutatni, hogy mely külső és belső okokból fakadó válsághelyzetekkel kellett a szakterületnek szembenéznie korábban. E visszatekintésünk nem titkolt célja az, hogy demonstráljuk: a válságkezelés nem újkeletű kihívás a NAV, illetve a VP bünyügyi szakterülete életében.

A NAV (és jogelődje) bünyügyi szakterületének válságkezelési előzményei

Ahogy arra előzőleg már utaltunk, a (régi) Be.t örvény 2006. évi módosításával újra a VP nyomozószolgálatához került a költségvetést közvetlenül, vagy akár közvetetten is sértő pénzügyi, gazdasági bünyűcselekmények nyomozásának hatásköre. (Aszalós, 2020) A meglévő pénzügyőr nyomozói állomány – amely addig legfőképpen a klasszikus vám- és jövedéki bevételek beszedését sértő deliktumok felderítését és vizsgálatát végezte – kiegészült az 1999-2002 közötti időszakban működött, az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH) Bünyügyi Igazgatóságának korábbi, pályán maradó szakembergárdájával, valamint néhány, a civil gazdasági életből, vagy éppen az APEH adóztatási szakterületeiről érkező kollégával. (Bakai et al., 2021)

A hatáskörbővítéssel azonban nemcsak – az eredeti elképzeléseknek megfelelően – az újonnan induló pénzügyi, gazdasági ügyek nyomozásának feladatával szélesedett a korábban már meglévő nyomozati hatáskör, melynek várható tömege nagyjából igazodott az új szervezetenél tervezett és az ügyek feldolgozásához szükséges emberi erőforrásokhoz. A változtatást megelőző pillanatban benyújtott és elfogadott önálló képviselői törvénymódosítási javaslat eredményeképpen az addig a Rendőrség különböző szerveinél szétszórtan folytatott, korábban (sok esetben öt-hat éves, vagy még régebben) indult, és a tervezésnél fel nem mért ügyek

halmaza is átkerültek. Ez szinte megoldhatatlan feladat elé állította a VP akkori vezetését. Ezen ügytömeg szabályszerű feldolgozásának kényszerű feladata – a nyomozásoknak az elkövetési időhöz képest való rendkívüli mértékű elhúzódásán túlmenően – nem csak nagyságrendjét tekintve, hanem rendezetlensége, gyakran irathányos állapota miatt is rendkívüli kihívást jelentett.

Ez a súlyos „indulási deficit” így tizenhat év távlatából is, talán még a mai napig érezteti hatását. Ezzel együtt kellett a mindenkori kormányzati elvárásoknak megfelelni és az adókötelezettségek teljesítésére a legnagyobb veszélyt jelentő bűncselekmények elkövetőit a büntető eljárások eszközeivel visszatartani az elkövetéstől, illetve ezzel is hozzájárulni az adómorál javulásához (Vankó, 2017). Ez pedig csak úgy képzelhető el, ha kezelhető szinten tartják a folyamatban lévő ügyek mennyiségét, nincsenek hátralékok és a bűnügyi szolgálat képes az új eseményekre is gyorsan reagálni. A 2006. és 2010. közötti VP vezetés az összes rendelkezésükre álló szolgálatszervezési eszközt bevetette a feladat megoldása érdekében.

A Magyarországra jellemző fővárosközpontúság és a bűnügyi fertőzöttségi mutatók eredményeképpen a hátralékterhek a budapesti és Pest megyei illetékeségi területtel működő Közép-magyarországi Regionális Nyomozó Hivatalnál (KMRNYH) voltak a legsúlyosabbak. A rendszeres és jelentős mértékű túlórák kivételével, a „túlélés” érdekében kezdetben a vidéki nyomozóhivatalokból 1-1, majd 2-2 nyomozó kettő, négy vagy hat hónapra történő fővárosba vezénylésével igyekeztek az erőforrás hiányra megoldást találni.

2007 tavaszára azonban világosan megmutatkozott, hogy ezek az intézkedések sem lesznek elegendők. Ekkor a vidéki regionális nyomozóhivatalok Budapesthez földrajzilag közelebb eső megyékből „virtuális vezényléssel” komplett osztályokat vontak be a fővárosi hátralékkezelésbe. Ez a gyakorlatban úgy valósult meg, hogy a vezényelt osztályok ugyan az eredeti szolgálati helyen tevékenykedtek, de átmenetileg a KMRNYH állományába átsorolva nyomoztak. Szükségszerűen ez csak úgy volt megvalósítható, hogy a „virtuális vezénylés” idejére, ezek az osztályok az eredetileg saját illetékességű ügyeik nyomozását a régió más megyéiben működő osztályainak plusz feladatként átadták. Ez a konstrukció elsősorban gazdasági szempontú negatív következménnyel járt. A szolgálati helytől gyakran 100 kilométer távolságot meghaladó helyszíni intézkedésekre való utazás, a fővárosi, Pest megyei ügyészségekkel való kapcsolattartás, a távol lakó tanúk kihallgatásának útiköltség-fizetési kötelezettsége stb. mind jelentős anyagi terhet róttak a szervezet költségvetésére, egyúttal az utazásra fordított idővel csökkent a tényleges feladatokra fordítható időkeret. (A nyomozási cselekmények megkeresések útján történő elvégzettetése más szervezeti egységekkel pedig gyakorlatilag kizárt volt, mivel éppen azokat a szervezeti egységeket kellett volna megkeresni, amelyek munkaterheinek csökkentése érdekében a vezénylések történtek.)

A virtuális rendszer egy idő után még kiegészült a tapasztalt és hatékony, vidéki bűnügyi vezetők tényleges fővárosba történő vezénylésével, akik az ott maradó hátralék kezelését szervezték, valamint a megfelelő szakmai végzettséggel rendelkező, addig vám- és jövedéki területen dolgozó kollégáknak határozatlan időre szóló, bűnügyi szakterületi áthelyezésével egészítették ki a nyomozó állományt.

Az így létrejött, szolidáris és totális, közös munkateher-viselésen alapuló munkaszervezés 2010 elejére eredményeket hozott. A kényszerhelyzet enyhült, ekkorra sikerült már az alapfeladatok fenntartása mellett kezelhető szintre zsugorítani az örökölt hátralékos ügyállományt.

Amint azonban a gödörből kikapaszzkodó megpillantja a fényt, máris újabb erők igyekeznek őt a mélybe nyomni... A kihívások ezúttal természeti csapás formában öltöttek testet. A 2010 május-júniusi országos árvízi veszélyhelyzet (Belügyminisztérium Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, URL1) újabb fennakadásokat hozott a közszolgálat, így a pénzügyi nyomozók alaptevékenységében is. Az általános társadalmi összefogásban a veszélyhelyzet két hónapja alatt

a folyamatos, 12 órás váltásokkal történő, éjjel-nappali védekezési és mentési munkálatok a pénzügyi, gazdasági bűnüldözés szinte teljes leállítását hozták.

Az adó- és pénzügyi nyomozások természetüknél fogva időigényesek, mégis e kéthónapos kényszerű szünet következményeinek felszámolása megfeszített munkatempóban a 2010. év végére befejeződött.

2010-ben nemcsak az árvízi védekezés volt jelentős hatással a feladatellátásra, hiszen a kormányváltást követően a tervezett, VP-APEH fúzióval a 2011. január 1. napjával létrejövő NAV (2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról) és azon belül a Bűnügyi Főigazgatóság már új, alapvető szervezeti, strukturális és koncepcionális változásokat hozott a nyomozószolgálat életében. (Magasvári, 2015)

A bűnügyi szakterület helyzete ”békeidőben” és aktuális leterheltségi állapota a Covid19 megjelenésekor

A szakterület létét a 2011 és 2020 közötti időszakban, az adó- és pénzügyi nyomozásokkal szembeni általános és társadalmi elvárásoknak való alaphelyzeti megfelelésen kívül más, rendkívüli körülményekből fakadó kihívások nem terhelték. De ez korántsem jelentett a nyomozás számára optimális állapotokat.

A NAV szervezetében mindig fontos szerepet játszott a hatékonyság növelésének igénye és egyre jobb eredmények elérésére való törekvés, ami abból fakad, hogy a szervezet működését az adózók által biztosított közpénzekből biztosítják. A szervezet különböző ágazatainál örökös kérdés, hogy hogyan lehetne a szerv működését minél eredményesebbé tenni és tehetséges, felkészült munkavállalókat állományába vonni? A NAV bűnügyi szakterületének teljesítménye többféle aspektusból vizsgálható. E helyen azonban először egy általános problémára összpontosítunk.

A közsférában is általános problémaként jelentkezik a növekvő feladatok mellett a szakemberhiány. A NAV szerveinél folyamatosan megfigyelhető a fluktuáció jelensége, amely időnként hullámszerűen megnövekszik, illetve csökken. A feladatok ellátásához speciálisan képzett és tapasztalat pénzügyi nyomozók megtartása, továbbá a fiatal munkavállalók bevonásának kérdése állandóan napirenden van. A pénzügyi, gazdasági bűncselekmények száma nem csökken, ezért a viszonylag magas leterheltség kevésbé vonzó hivatássá teszi a pénzügyi nyomozói pályát a munkaerőpiacon. (Erdős et al., 2020)

A probléma azonban komplexitása miatt több oldalról is megközelítendő. A kedvezőtlen leterheltségi helyzet közvetett módon befolyásolja a fiatalok, napjainkra jelentős változásokon átesett, munkahelyekkel szembeni elvárásait is. (Magasvári – Szilágyi, 2019) Több közelmúltban végzett vizsgálat megállapításai szerint – melyek középpontjában az ún. „Z generációhoz” tartozó fiatalok igényei álltak – a közsféra szervezeteire, így a NAV-ra is jellemző a személyi állomány elidősödése. Ez a jelenség magyarázható egyrészt azzal, hogy rendkívül nehéz fiatalokat a szervezethez vonzani, másrészt pedig az állomány megtartásában – részben korlátozott lehetőségeink miatt is – nem vagyunk elég sikeresek. (Magasvári – Szabó, 2019) Az utóbbi években – sokszor kényszerűségből, de egyre inkább belátásból fakadóan is – a hangsúly egyre inkább áttevődik a munkaerő-megtartásra a munkaerő-bővítéssel szemben. A kutatási eredményekből kiolvasható ugyanis, hogy a szervezet elhagyásának leggyakoribb okai között szerepel a munka és magánélet közötti egyensúly felborulása, az egyenetlen és eltúlzott munkaterhelés, valamint a nehéz munkakörülmények. A fiatalok leginkább ezekkel a tényezőkkel elégedetlenek, így a NAV vezetőinek e területen jelentős lemaradást kell ledolgoznia akkor, ha a munkaerő megtartásában jobban szeretnének teljesíteni. (Magasvári – Szabó, 2019)

A Közép-magyarországi Bűnügyi Igazgatóságot (KMBIG) kiemelten sújtja a leterheltségből fakadó és az állomány megtartásának kihívása is. Itt jellemzően lényegesen magasabb ügyszámmal dolgoztak és dolgoznak a pénzügyi nyomozók, mint vidéken. Ennek oka részben a büntetőeljárás törvény illetékességi szabályaiban rejlik, melyek szerint a pénzügyi, gazdasági bűncselekmények többségénél a cégek székhelye szerinti illetékes nyomozó hatóság köteles eljárni az ügyben. Magyarországon a vállalkozások többségének székhelye Budapestre és Pest megyére koncentrálódik, így az elkövetési hely is ezzel esik egybe, még az olyan esetekben is, amikor a cég tényleges tevékenysége egyébként vidéken van. (Központi Statisztikai Hivatal, URL2)

Ebből következik az az általános probléma, hogy országos szinten nem egyenletes a munkaterhek megoszlása. Ennek kiküszöbölésére számos intézkedés történt az elmúlt években.

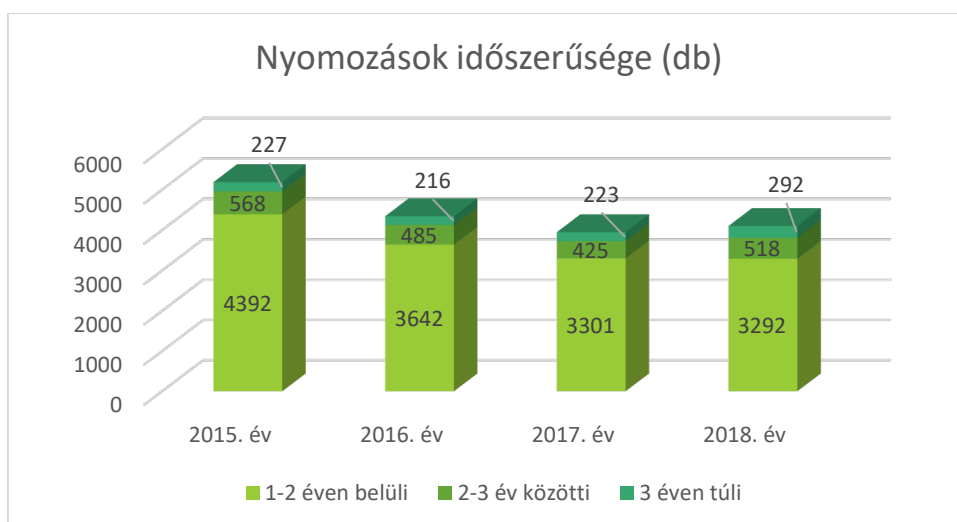
A problémakör vizsgálatához ismét visszanyúlunk az időben, ezúttal a 2011 utáni évekhez. Alapvető szakmai (és társadalmi) elvárás, hogy a frissen megindított büntetőeljárások során a hatóságok minél hamarabb, lehetőség szerint két éven belül elvégezzék a nyomozási feladatokat. A jogsértések gyors felderítése és bizonyítása a bűnelkövetői oldalon hozzá járul a büntetés elkerülhetetlensége képzetének kialakulásához, ezért a korábbi elkövetőt és a társadalom minden tagját visszatartja bűncselekmények elkövetésétől, szaknyelven fogalmazva speciális-, és generálprevenációs érdekeket is szolgál.

A leterheltséggel összefüggésben a pénzügyi nyomozás történetének egyik kiemelkedő állomását jelentette az adminisztratív szabályok megszegésével elkövethető csődbüntettnek (2007. évi XXVII. törvény a büntetőtörvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény és más büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról) a számvitel rendjének megsértése tényállásba való átvitele utáni, 2012. évi dekriminalizálása (2011. évi CL. törvény egyes büntető vonatkozású törvények módosításáról).

Mivel a jogalkotó megszüntette a büntetőjogi védelmet a felszámolás elrendelését követően a számvitel rendjének megsértését elkövetőkkel szemben, a NAV által nyomozott bűncselekmények esetszámai mintegy 40%-kal csökkentek. (NAV évkönyv, 2012; NAV évkönyv, 2013)

E jogszabályi változások néhány évre átmeneti enyhülést hoztak a leterheltségi és időszerűségi gondokra, és lehetővé tették, hogy a csekély társadalmi veszélyességű, a büntetőjog és a szabálysértési jog határán lévő csekély társadalmi veszélyességű jogsértések (38/2012. (XI.14) AB határozat indokolása) tömege helyett több lehetőség nyílt a költségvetést jelentős mértékben károsító, a szervezett elkövetés jeleit mutató bűntettek irányába koncentrálni a pénzügyi nyomozás figyelmét. (Bakai et al., 2021)

2015-re azonban számos társadalmi és gazdasági hatás, jogszabályi változás, valamint a pénzügyi ellenőrző szervek tevékenysége fellendülésének eredményeként, újra a korábbi helyzetben találta a NAV Bűnügyi Főigazgatóságát. A tett erőfeszítések ellenére a következő években az időszerűség kérdésében nem sikerült áttörést elérni. (1. számú ábra)

1. ábra: A nyomozások időszerűsége 2015-2018

Forrás: NAV Bűnügyi Főigazgatóság (2019) Tájékoztató a Nemzeti Adó- és Vámhivatal nyomozó hatósági tevékenységéről, 2018.

(A szerzők saját szerkesztése.)

Új utakat, megoldásokat keresve általánossá vált a vidéki igazgatóságok főigazgatói döntéssel, célszerűségi okból történő eljárásra kijelölése a KMBIG viszonylagos tehermentesítése érdekében. Ez olyan korábbi módszereket jelent, mint a már ismertetett valódi és virtuális, egyéni és komplett szervezeti egységet érintő vezénylés. Mindezek eredményeképpen a vidéki igazgatóságokon általában egy osztály 100-120 fővárosi illetékességű nyomozást végez folyamatosan.

A leterheltség egy másik aspektusát is számításba véve, említést kell tenni a bűnügyi fertőzöttség és a felderítési, kármegetérülési eredmények fokozásának együttes hatására kialakult akciófeladatok megsokasodásáról is. A szakterületi létszám, a szervezett elkövetési jelleg, a költségvetést sértő bűncselekmények sajátosságai, a vagyonszerezés sikerének biztosítása stb. megkövetelik, hogy a jelentősebb ügyeknél egy több szervet, megyét érintő realizálást (több helyszínen egyidejűleg végrehajtott, összehangolt, helyszíni kényszerintézkedés-sorozat) hajtson végre a nyomozóhatóság. A járványt közvetlenül megelőző időszakban ez gyakran fordult elő. Bár a heti, akár több akciófeladat végrehajtásával, a bűnszervezetek felszámolásának és a kármegetérülés összegének emelkedésével a leglényegesebb szakterületi mutatók évről évre túlszárnyalták a korábbiakat, a másik oldalon újra a nyomozások tömeges elhúzódnását, a leterheltség aránytalan eltolódását és a személyi állomány kimerültségét hozták.

A pandémia előestéjén tehát ilyen állapotok jellemezték a NAV bűnügyi szakterületét. A 2020. márciusában kihirdetett egészségügyi veszélyhelyzet (40/2020. (III.11.) Korm. rendelet veszélyhelyzet kihirdetéséről) azonban teljes mértékben megváltoztatta az addigi súlypontokat.

A NAV – központi elrendelésű, általános szolgálatszervezési részletszabályai

Azonnali intézkedésként elsődlegesen el kellett végezni a NAV alapfeladatai ellátásának átszervezését. Ez a már hivatkozott 5023/2020/VEZ körlevél alapján valósult meg, viszonylagos szabadságot biztosítva, de egyben rendkívüli felelősséget telepítve a munkáltatói jogkört gyakorló vezetők vállára. A működőképesség megtartását és az emberi élet védelmét tekintve, ebben az időszakban megfogalmazott célkitűzések látszólagos ellentmondásai közötti kockázatos egyensúlyozás korábban nem tapasztalt kihívást jelentett. A szakmai működés egyes szegmenseiben megjelenő szigorú, egészségügyi célú korlátok következetes betartása, betartatása új munkamódszerek kidolgozását, vagy meglévő, de addig nem általánosan alkalmazott módjainak elterjedését tették szükségessé, melyek különösen a járvány egyes

hullámainak csúcán szinte kizárólagos eszközökként szerepelhettek. (pl. távkihallgatások, videokonferenciák)

A védekezés szakmai munka folytonosságát biztosító eszközei (a teljesség igénye nélkül):

- Otthoni munkavégzés bevezetése
- Vezetői rotáció bevezetése
- Ennek értelmében a szervezet vezetője dönt arról, hogy az alárendelt vezetők (igazgató, igazgatóhelyettes, főosztályvezető, főosztályvezető-helyettes, osztályvezető) váltásban (pl. hetente, kéthetente) a szolgálatteljesítési helyen vagy otthoni munkavégzés során látják el feladataikat. Fő szabály, hogy ugyanabban az épületben az egymást helyettesítő vezetők egyazon időpontban nem tartózkodhatnak.
- A másodlagos, vagy átütemezhető feladatok esetében, a munkáltatói jogkör gyakorlója elsősorban a foglalkoztatottak szabadságra küldésével él, az előző évi szabadságok, majd a tárgyévi szabadságok időarányos részének kiadásával. A rendkívüli helyzetre tekintettel, az érkező információk alapján, fenti kategóriák szerint, kialakított besorolást a munkáltatói jogkör gyakorlója folyamatosan aktualizálja és szükség esetén módosítja. Cél az elsődlegesen ellátandó feladatok hosszú távú biztosításához szükséges humánerőforrás rotációjával, a NAV működőképességének biztonságos fenntartása.
- A szerv vezetőjének felül kell vizsgálni az aktuális szabadságolási terveket, figyelembevéve azokat a foglalkoztatottakat, akik családtagjaik ápolása, gyermek felügyelete vagy egyéb okból (fertőzéssel érintett területen tartózkodtak a közelmúltban, vagy onnan érkező személlyel léptek kapcsolatba stb.) otthon kell maradjanak.
- A szervezeti egységek vezetőinek át kell tekinteni a szervezeti egység alaptevékenységének megszervezésére irányuló terveit, folyamatban lévő eljárásait, és prioritálni kell azokat. Az otthoni munkavégzés megszervezése során elsősorban az elsődleges feladatok maradéktalan végrehajtására kell összpontosítani, esetenként a másodlagos feladatok terhére. A szolgálatteljesítési helyen munkát végző, valamint az otthoni munkavégzésben feladatot ellátó foglalkoztatottak létszámát az elsődleges feladatok maradéktalan végrehajtásához szükséges mértékben kell meghatározni.

A működés szempontjából speciális szaktudást, feladatokat végző személyek felmérése, helyettesek kijelölése és rotációjuk biztosítása vagy folyamatos otthoni munkavégzésük technikai megoldása elengedhetetlen.

Ezek az általános jellegű szolgálat-szervezési vészhelyzeti szabályok, a feladatok, munkakörök kategorizálása, prioritizálása a NAV egyes szakterületi sajátosságainak figyelembevételével valósultak meg, kiegészülve a szükséges technikai, alapvetően informatikai feltételrendszer biztosításával, és az alkalmazottak személyes életkörülményeinek (egészségi állapot, családi helyzet, stb.) különös jelentőséggel történő figyelembevételével. A Bűnügyi Főigazgatóság alaptevékenysége tekintetében szükségszerűen figyelemmel kellett lenni a büntetőeljárásban érintett szervek (ügyészségek, bíróságok, büntetés-végrehajtás szervezete stb.) védekezési célú sajátos szolgálat-szervezési és technikai jellegű (pl. ítélezési szünet, iratkarantén, távkihallgatás) intézkedéseire is. E tekintetben a büntetőeljárás szervek kizárólag egymás védekezési szabályainak ismeretében és a lehetőségek szerinti összehangolásával voltak képesek kapcsolódó feladataikat zökkenőmentesen ellátni, különösen az olyan szigorú rezsimszabályokat alkalmazó szervezetek esetében, mint a büntetés-végrehajtás. (Czenczer, 2021)

Konkrét bűnügyi szolgálati intézkedések

Ahogy arra már korábban is utaltunk, a NAV vezetője a központi járványügyi előírások betartatásának kötelezettsége mellett, jelentős felelősséggel együtt járó, de viszonylag széles mozgásteret biztosított a szakterületi vezetés számára a szervezeti célok töretlen elérése

érdekeiben. A Bűnügyi Főigazgatóság vezetése – mint, ahogy azt a NAV a személyi állományának teljes spektruma vonatkozásában az egészségügyi veszélyhelyzet fennállása alatt mindvégig tette – folyamatosan figyelemmel kísérte a munkatársak és családtagjaik személyes fertőzöttségi helyzetét. Ezen ismeretek birtokában az igazgatóságain, főosztályain az adott vírusérintettség figyelembevételével alakíthatta védelmi-feladatellátási átmeneti, jellemzően a naponta változó helyzethez igazított stratégiai szabályokat. Egyes esetekben – szélsőséges intézkedésként – komplett szervezeti egységek időleges leállítása mellett kellett dönteni a munkatársak vagy családtagjaik egyidejű fertőzöttsége miatt.

A bűnügyi szakterület konkrét szolgálati jellegű intézkedései:

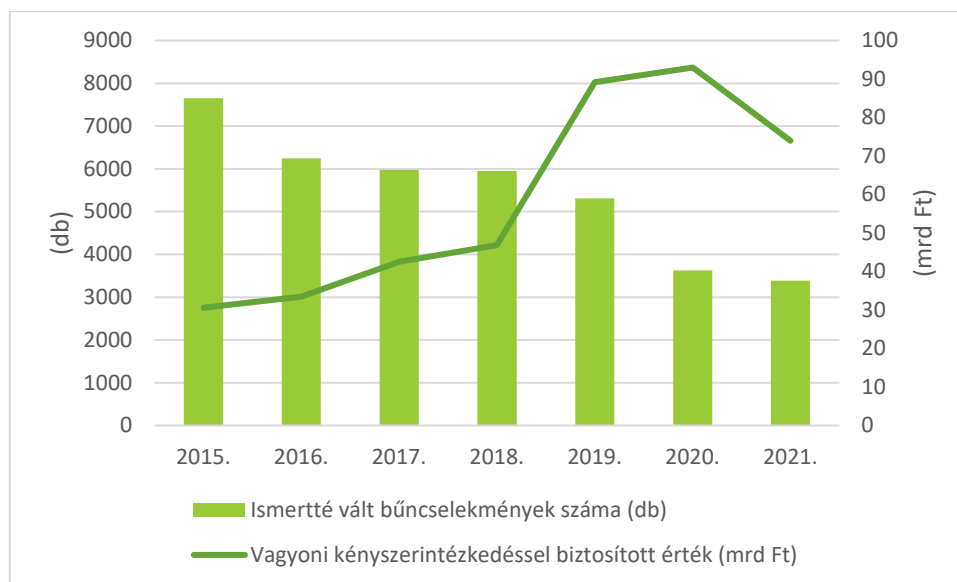
- Rotációs jellegű szolgálatellátás: a személyi, családi vírushelyzet (esetlegesen saját jogú vagy gyermekápolási betegszabadságok) figyelembevételével, 1 vagy 2 hetes váltásban megvalósuló otthoni munkavégzés – jelenléti munkavégzés – szabadság tervszerűen váltakozó hármásával.
- A vezetők esetében szintén, a helyettesítések lehetőségének biztosításával.
- A rotáció alkalmazásával elérhető, hogy irodánként egy időben egy dolgozó végezzen jelenléti tevékenységet.
- Munkakörök jellege szerinti differenciálás: igazgatási, vizsgáló, felderítő, valamint értékelő-elemző munkakörök ellátási sajátosságainak megfelelő elsődleges szolgálati formában. (pl. értékelő-elemzők és bizonyos igazgatási munkakörök esetében a folyamatos otthoni munkavégzés preferálása.)
- Szükségszerűen mind a rotációban végzett, mind pedig a folyamatos otthoni munkavégzés tárgyi alapfeltételei között szerepelt a feladatok ellátására kifogástalanul alkalmas informatikai eszközállomány, a megfelelő sebességű és terjedelmű adatátvitelt biztosító kapcsolat, és a pontosan végrehajtott jogosultságkezelés. A vezetői feladatszabás, ellenőrizhetőség, beszámoltatás lehetősége szintén nélkülözhetetlen elemeit kellett képezze az otthoni környezetben végzett munkának.
- A bűnügyi informatikai terület részéről az elektronikus ügyintézés, e-ügyiratforgalom alkalmazásának felgyorsított kiszélesítése, lehetőség szerinti kizárólagossá tétele. Távkihallgatások, szembesítések technikai feltételrendszerének, végpontjainak felgyorsított kiépítése. (NISZ VIKI-rendszer)
- Iratkarantén bevezetése (ügyészségi mintára). A szervek közötti nagy mennyiségű fizikális ügyiratforgalom néhány napos elszeparálással történő „vírusmentesítő célú pihentetése” az érkeztetés, feldolgozás előtt.
- Fizikális vírusvédelemmel (plexi fal) ellátott külön, kizárólag erre a célra használt kihallgatóhelyiségek kialakítása.
- Helyszíni eljárási cselekmények (kutatások, szemlék, stb.) számának drasztikus csökkentése, végrehajtásuk halasztása. Célja egyrészt a helyszínen eljárás alá vont személyek és eljáró nyomozók közötti fizikális találkozások számának redukálása, másrészt a helyszínre való utazások során a szükségszerűen a gépkocsi szűk terében való tartózkodás kiküszöbölése.
- Összehangolt (több megyét érintő, több szerv, szervezeti egység bevonásával végrehajtott) akciók (bűnügyi realizálások) szervezésének átmeneti leállítása az előzőekben ismertetett okokból.

E konkrét intézkedéscsomag adekvát, járványhullámonként változó szigorúságú alkalmazása biztosította nemcsak az állomány egészségének védelmét, hanem az alapfeladatok hatékony ellátását is.

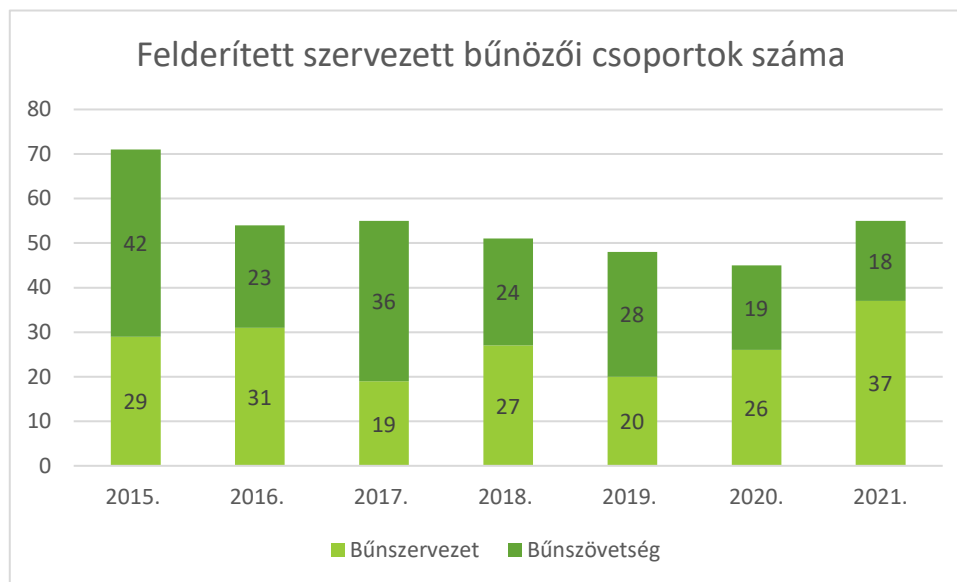
A Covid-paradoxon

Az előzőekben ismertetett, pandémiához kapcsolódó intézkedések jelentős része egyértelműen érdemi munkaidőkiesést, erővesztést jelentett. A Bűnügyi Főigazgatóság szakmai

eredményeit tartalmazó, különböző időszaki szakterületi jelentéseinek vizsgálata alapján meglepődve tapasztalható, hogy a felderítési, kárbiztosítási eredményesség számottevően nem csökkent, sőt, bizonyos esetekben (szervezett elkövetés jeleit mutató bűncselekmények elleni fellépés terén) emelkedés is megfigyelhető. (2. és 3. számú ábrák)

2. ábra: Ismertté vált bűncselekmények, vagyoni kényszerintézkedéssel biztosított érték 2015-2021 között
 Forrás: NAV Bűnügyi Főigazgatóság szakterületi beszámoló, 2015. I. negyedév – 2021. IV. negyedév
 (A szerzők saját szerkesztése.)

3. ábra: Felderített szervezett bűnözői csoportok 2015-2021 között
 Forrás: NAV Bűnügyi Főigazgatóság szakterületi beszámoló, 2015. I. negyedév – 2021. IV. negyedév
 (A szerzők saját szerkesztése.)

A visszafogott működés ellenére is eredményes járványidőszak valós vagy látszólagos ellentmondásaira válaszolva a következő magyarázatokat adhatjuk.

Elsőnek a külső okként megjelenő járványidőszaki feljelentői passzivitást említjük. A felszámoló és állami gazdaságellenőrző szervek átmeneti büntetőeljárás-kezdeménnyezési inaktivitása lehetőséget biztosított az addig folyamatban volt ügyek hatékonyabb nyomozására.

A belső járványügyi intézkedések együttes hatása pedig lehetővé tett egyfajta, némi túlzással „optimálisához közelítő”, koncentrált feladatellátást.

A normál működésben meglévő, nyomozókat terhelő, fizikai jelenléttel járó egyéb tevékenységek (pl. szolgálati gépjármű-ügyintézés, bűnjelek fizikai kezelésével járó munkálatok stb.) tekintetében tetten érhető a feladatok átmeneti megszűnéséből, illetve csökkenéséből fakadó, átcsoportosítható kapacitás-felszabadulás.

A rendszeres és gyakori jelenléti szakmai oktatások elmaradása szintén a büntetőügyek érdemi feldolgozását segítette.

A helyszíni intézkedések számának drasztikus csökkentése is jelentős mértékű energia-átcsoportosítást tett lehetővé azzal, hogy az egyébként szükséges, de nem a nyomozati munkára fordított, mint például a célhelyszínekre való oda- és visszautazásokkal töltött időt a minimálisra redukálta. (Bár vizsgálatunk tárgyát nem képezi, nem elhanyagolható e körülmény költségtakarékossági vetületének jelentősége sem.)

Ugyanez a megállapítás érvényes az egyes járványhullámok kicsúcsosodása idején leállított akciótevékenység vonatkozásában. Az így felszabadult idő- és energiahalmaz nagyrészt a nyomozó a saját ügyeinek érdemi folytatására tudta fordítani. A járvány hullámszüneteiben pedig a néhány jól előkészített, csökkentett számú és kategorizált helyszíneken lefolytatott, összehangolt intézkedéssorozat biztosította az elvárt eredményeket a bünszervezetek ellen való fellépés és kárbiztosítás terén. (3. számú ábra)

A pandémia leküzdése érdekében bevezetett intézkedések közül az egyik leginkább előremutató az értékelő-elemző tevékenység otthoni munkavégzés keretében történő megvalósítása. A megfelelő informatikai feltételrendszer biztosításával, e nyomozásokat alapjaiban segítő tevékenység jelentőségében és hatékonyságában messzemenően kiemelkedik az veszélyhelyzeti intézkedéskör elemeiből. A gyakorlatban konkrét munkahelyhez nem kötött értékelő-elemző tevékenység járvány idején való zavartalan végzésének biztosítása megteremtette a precíziós, célhatékony büntetőeljárások lefolytatásának lehetőségét.

Mindezek összegzéséként megállapíthatjuk, hogy a NAV Bűnügyi Főigazgatóságon bevezetett, átgondolt, a szakmai eredményesség megőrzésére is figyelemmel is kiadott járványhelyzeti intézkedések következtében a szervezeti célkitűzések nem szenvedtek számottevő veszteséget. Néhány ismertetett aspektusból még előrelépés, fejlődés is megfigyelhető. Az új módszerek közt néhány, veszélyhelyzeten kívüli, normál működés során is alkalmazható. A tényadatok egyértelműen mutatják a válságkezelés szakmai szempontú sikerét.

E tanulmány készítése idején – bár a vírus továbbra is jelen van – máris újabb válsággal fenyegető körülmények nehezítik az életünket, az eredményes munkavégzést: az orosz-ukrán fegyveres konfliktus és az azzal szorosan összefüggő energiaválság ismét jelentős kihívás elé állítja a döntéshozókat és az egész társadalmat. Hogy ezekre a fenyegető veszélyekre milyen válaszai lesznek adó- és pénzügyi nyomozó szervezeteknek, a jövőben szintén vizsgálni tervezzük.

Irodalomjegyzék

- [1] Aszalós, A. (szerk.). (2020). *Pénzügyi nyomozók 1999-2019*. Nemzeti Adó- és Vámhivatal.
- [2] Bakai, K. P., Molnár, Á., & Vankó, L. (2021). Nemzeti Adó- és Vámhivatal: A vám-, jövedéki, bűnügyi és rendészeti feladatok krónikája. In Krisztián, L., Lippai, Z., & Németh, Z. (szerk.), *A rendszerváltás hatása a rendészetre* (pp. 193–221). Ludovika Egyetemi Kiadó.
- [3] Czenczer, O. (2021). Pandémia – Paradigmaváltás a büntetésvégrehajtásban. Nemzetközi kitekintés és a jó gyakorlatok bemutatása. *Belügyi Szemle*, 69(5. ksz.), 12–36. <https://doi.org/10.38146/BSZ.SPEC.2021.5.1>

- [4] Csaba Z., Gecsei M. (2021). Kockázatelemzés a gyakorlatban: cigaretta a repülőtéren. In Czene-Polgár, V. et al. (szerk.), *Tradíció, tudomány, minőség: 30 éves a Vám-és Pénzügyőri Tanszék* (pp. 129–142). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata. <http://doi.org/10.37372/mrttvpt.2021.2.7>
- [5] Erdős, Á. et al., (2020). NAV Café. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának utánpótlása, felkészítésük gyakorlati kérdései *Magyar Rendészet*, 20(1), 149–177. <https://doi.org/10.32577/mr.2020.1.10>
- [6] Magasvári, A., Szabó, A. (2019) A Nemzeti Adó- és Vámhivatal munkaerő-megtartó képességének vizsgálata egy speciális célcsoport körében *Magyar Rendészet*, 19(2-3), 143-162. <https://doi.org/10.32577/mr.2019.2—3.8>
- [7] Magasvári, A., Szilágyi, T. (2019) Z generációs pénzügyi nyomozók munkával kapcsolatos elvárásai. In Zsámbokiné Ficskovszky, Á. (szerk.), *Biztonság, szolgáltatás, fejlesztés, avagy új irányok a bevételi hatóságok működésében* (pp. 142–157). Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata. <https://doi.org/10.37372/mrttvpt.2019.1.9>
- [8] Magasvári A. (2015) Adó- és vámhatóságok szervezeti integrációja – bilaterális összehasonlítás, avagy egy tanulmányút tapasztalatai. In Szabó, A., Zsámbokiné Ficskovszky, Á. (szerk.), *Az adó- és vámszolgálatok aktuális kibívásai* (pp.165–176) Magyar Rendészettudományi Társaság.
- [9] NAV Bűnügyi Főigazgatóság (2016) *Tájékoztató a Nemzeti Adó- és Vámhivatal nyomozó hatósági tevékenységéről, 2015.* NAV.
- [10] NAV Bűnügyi Főigazgatóság (2017) *Tájékoztató a Nemzeti Adó- és Vámhivatal nyomozó hatósági tevékenységéről, 2016.* NAV.
- [11] NAV Bűnügyi Főigazgatóság (2018) *Tájékoztató a Nemzeti Adó- és Vámhivatal nyomozó hatósági tevékenységéről, 2017.* NAV.
- [12] NAV Bűnügyi Főigazgatóság (2019) *Tájékoztató a Nemzeti Adó- és Vámhivatal nyomozó hatósági tevékenységéről, 2018.* NAV.
- [13] NAV évkönyv (2011). *Tények és információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és annak 2011. évi tevékenységéről.* Budapest, 2012. NAV.
- [14] NAV évkönyv (2013). *Tények és információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és annak 2012. évi tevékenységéről.* NAV.
- [15] Nyeste, P. (2022). Pandémia, bűnözés, Bűnügyi hírszerzés. *Belügyi szemle*, 70(7), 1429–1446. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.7.5>
- [16] Vankó, L. (2017). Az adózás kriminalizálása és annak aktualitásai. In Domokos, A. (szerk.), *A költségvetés büntetőjogi védelme* (pp. 73–81) Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar.

Jogsabályok:

- [1] 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
- [2] 2011. évi CL. törvény egyes büntető vonatkozású törvények módosításáról
- [3] 2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról
- [4] 2007. évi XXVII. törvény a büntetőtörvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény és más büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról
- [5] 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról (régi Be.)
- [6] 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről (régi Btk.)

Egyéb dokumentumok:

- [1] 5023/2020/VEZ NAV-ot vezető államtitkári körlevél a koronavírus-járvány terjedésére tekintettel átmeneti intézkedésekről
- [2] NAV Bűnügyi Főigazgatóság szakterületi beszámoló, 2015. I. negyedév – 2021. IV. negyedév

Internetes hivatkozások:

- [1] URL1. Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság [BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság \(katasztrofavedelem.hu\)](http://www.katasztrofavedelem.hu)
- [2] URL2. Központi Statisztikai Hivatal
https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0037.html

